

Oğuz Kağan Destanı

Oğuz Kağan Destanı Türk destanlarından, Hun-Oğuz destanları grubundandır.

Yayın Tarihi : 2 Kasım 2012 Cuma (oluşturma : 3/19/2019)

Oğuz Kağan Destanı Türk destanlarından, Hun-Oğuz destanları grubundandır. Oğuz Kağan Destanı'nın beş ayrı yazması vardır. Çağatayca, Farsça ve Uygurca yazmalardaki Oğuz Kağan Destanı; Oğuz boyları, Türk dili, edebiyatı, folkloru, târihi ve kültürü hakkında bilgi verir. Destan Türklerin atası olduğu varsayılan Oğuz Kağan'ın hayatını anlatır.

M.Ö. II. yüzyılda doğduğu anlaşılan Oğuz Destanı, ancak XIII. yüzyılda yazıya geçirilebilmiştir. Oğuz Kağan Destanı'nın bugün bilinen tek bir yazma nüshası vardır. Paris Ulusal Kitaplığının Türkçe Yazmalar bölümünde 1001 numarada kayıtlı olan bu destan, Uygur harfleri ile yazılmıştır. Oğuz Destanı'nın Paris nüshası diye bilinen bu metni ilkin Türkolog W. Radloff, Kutadgu Bilig ile birlikte (1891) yayımladı. Destan daha sonra W. Bang ve G. R. Rahmeti tarafından 1932'de önce Almanca olarak, daha sonra da 1936'da Oğuz Kağan Destanı adıyla Türkçe olarak yayınlanmıştır.

Bu destanda Oğuz, doğuştan güzel olan, doğduktan kırk gün sonra büyüyüp gelişen, halka eziyet eden canavarı öldüren, büyüyünce yeryüzünün dört bir yanına elçiler gönderip o ülkeleri bayrağı altına alan, yaşlanınca yurdunu altı oğlu arasında paylaştıran bir Türk hükümdarı ve kahramanıdır. Destan, Oğuz Kağan'ın yaşamı ve yaşadıkları etrafında örgülenmiştir. Bu destanda, destan kahramanı Oğuz'un gerçekte, Türk-Hun hükümdarı Mete olduğu söylenmektedir. Gerçekten de Mete'nin tarihi kişiliği ile destan kahramanı Oğuz'un serüvenleri arasında büyük bir benzerlik vardır. Oğuz Kağan Destanı'nın dört ayrı şekli bilinmektedir. Bunlardan birincisi, yukarıda andığımız Paris Ulusal Kitaplığı'ndaki Uygurca yazılmış nüshadır. İkinci şekil, Reşideddin'in Câmî'ü't-Tevârih kitabının ikinci cildindeki "Tarih-i Oğuzân ve Türkân" kısmındaki metindir. Üçüncüsü, Uzunköprü'de ele geçen Çağatayca yazılmış metindir ki H. Namık Orkun'un Oğuzlara Dair (Ankara, 1935) adlı yapıtıdır. Dördüncüsü, Ebulgâzi Bahâdır Han'ın Şecere-i Terâkime'sindeki anlatma parçasıdır.

Oğuz Kağan Destanı

"... Günlerden bir gün Ay Kağan'ın gözü parladı. Doğum ağrıları başladı ve bir erkek çocuk doğurdu. Bu çocuğun yüzü gök, ağız ateş gibi kızıl, gözleri elâ, saçları ve kaşları kara idi. Perilerden daha güzeldi.

Doğan çocuğa Oğuz adı verildi. Bu çocuk anasının göğsünden bir kere süt emdi, bir daha emmedi. Çiğ et, çorba ve şarap istedi. Dile gelmeye başladı. Kırk gün sonra büyüdü, yürüdü ve oynadı. Ayakları öküz ayağı gibi, beli kurt beli gibi, omuzları samur omuzu gibi, göğsü ayı göğsü gibi idi. At sürüleri güder, ata biner ve av avlardı.

O çağda, orada büyük bir orman vardı. Gürül gürül akan derelerin, soğuk ırmakların çağlıtı duyulurdu bu ormanda. Bu ormanın içinde büyük bir canavar olmasa, o çevrede yaşamak güzeldi. Yaman bir canavardı. At sürülerini ve halkı yerd.

Oğuz Kağan gözü pek ve yiğit bir kişi idi. Bu canavarı avlamak istedi. Günlerden bir gün kargı, yay, ok, kılıç ve kalkanla ava gitti. Ormanda bir geyik ele geçirdi, onu söğüt dalı ile bir ağaca bağladı ve oradan uzaklaştı. Tan ağarırken gelip gördü ki canavar geyiği yemiş. Sonra Oğuz Kağan bir ayı tuttu, onu altın kuşağı ile ağaca bağladı gitti. Tan ağarırken geldiği zaman canavarın ayıyı da yiyip gittiğini anladı. Bu kez o ağacın dibinde kendisi durdu. Canavar geldi ve başı ile Oğuz'un kalkanına vurdu. Oğuz kargı ile canavarı öldürdü. Kılıcı ile başını kesti, alıp gitti.

Yine geldiği zaman bir ala doğanın, canavarın bağırsaklarını yediğini gördü. Yay ve okla ala doğanı öldürdü, başını kesti. "Canavar geyiği ve ayıyı yedi. Demir olduğu için kargım onu öldürdü. Canavarın bağırsaklarını ala doğan yedi. Bakır olduğundan yayım ve okum onu öldürdü." diyip oradan uzaklaştı.

Yine günlerden bir gün Oğuz Kağan bir yerde Tanrıya yalvarmakta idi. Karanlık bastı gökten bir ışık indi. Güneşten ve aydan daha parlaktı. Oğuz Kağan oraya yürüdü ve gördü ki o ışığın içinde yalnız oturan bir kız vardı. Başında teli ve parlak bir beni vardı, kutup yıldızı gibi idi. O kız öyle güzeldi ki, gülse Gök Tanrı gülüyor, ağlasa, Gök Tanrı ağlıyordu. Oğuz Kağan onu görünce akli gitti; sevdi ve aldı. Günlerden ve gecelerden sonra kız, üç erkek çocuk doğurdu. Birincisine Gün, ikincisine Ay, üçüncüsüne Yıldız adını koydular.

Yine bir gün Oğuz Kağan ava gitti. Göl ortasında ağacın kabuğunda yalnız başına oturan çok güzel bir kız gördü. Gözleri gökten daha uçuk mavi, saçları ırmak gibi dalgalı, dişleri inci gibi beyaz idi... Oğuz Kağan onu görünce akli başından gitti; sevdi ve aldı. Günlerden ve gecelerden sonra kız, üç erkek çocuk doğurdu. Birincisine Gök, ikincisine Dağ, üçüncüsüne Deniz adını koydular. Bundan sonra Oğuz Kağan büyük bir şölen verdi. Oğuz Kağan kırk masa ve kırk sıra yaptırdı. Türlü yemekler, türlü şaraplar, tatlılar ve kıızlar yediler içtiler. Şöleden sonra Oğuz Kağan beylere buyruk verdi :

Ben sizlere oldum kağan
Alalım yay ile kalkan
Nişan olsun bize uğur
Bozkurt olsun savaş parolası

Demir kargı olsun orman,
Av yerinde yürüsün kulan
Daha deniz, daha nehir
Güneş bayrak, gök çadır.

Ondan sonra Oğuz Kağan dört yana buyruklar yolladı, bildiriler yazdı ve elçilere verip gönderdi. Bu bildirilerde şöyle yazılıydı:

"Ben Uygurlar'ın kağanıyım ve yeryüzünün dört köşesinin kağanı olsam gerektir. Sizden itaat

dilerim”.

Yine o zamanlarda sağ yanda Altun Kağan adında bir kağan vardı. Bu Altun Kağan Oğuz Kağan’a itaat etti. Sol yanda Urum Kağan vardı. Askerleri ve Őehirleri oktu. İtaat etmedi. Oğuz Kağan gazaba gelerek onun üzerine yürümek istedi, bayrağını açarak askeriyle ona karŐı yürüdü.

Kırk gün sonra Buz Dağ adında bir dağın eteğine geldi. adırını kurdurdu ve sessizce uyudu. Tan ağarınca Oğuz Kağan’ın çadırına güneş gibi bir ışık girdi. O ıŐıktan gök tüylü ve gök yelesi büyük bir erkek kurt ıktı. Bu kurt, Oğuz Kağan’a hitap etti ve: “Ey Oğuz, sen Urum zerine yürümek istiyorsun; ey Oğuz, ben senin önünde yürümek istiyorum” dedi.

Gök tüylü ve gök yelesi bu büyük erkek kurt bir kaç gün sonra durdu. Burada İtil Müren adında bir deniz vardı. Burada savaş başladı. BođuŐma ve vuruŐma öyle yaman oldu ki, İtil Mrenin suyu baŐtan baŐa kıpkırmızı oldu. Oğuz Kağan yendi ve Urum Kağan katı.

Sonra Oğuz Kağan askerleriyle İtil adındaki ırmağa geldi. İtil büyük bir ırmaktır. Oğuz Kağan onu gördü ve: “İtilin suyunu nasıl geçeriz?” dedi.

Askerler arasında iyi bir bey vardı. Onun adı Uluğ Ordu Bey idi. O akıllı bir erdi. Gördü ki, bu yerde pek çok dal ve pek çok ağaç var. O ağaçları kesti ve bu ağaçlara yattı, suyu geçti. Oğuz Kağan sevindi, güldü ve “sen burada bey ol, senin adın Kıpçak Bey olsun” dedi.

Yine ilerlediler. Oğuz Kağan yine önünde gök tüylü, gök yelesi kurtla birlikte Hint, Tangut ve Suriye taraflarına yürüdü. Pek çok vuruŐmadan ve pek çok çarpıŐmadan sonra onları aldı ve kendi yurduna kattı.

Yine söylenmeden kalmasın ve belli olsun ki, Oğuz Kağan’ın yanında ak sakallı, kır saçlı, tecrübeli bir ihtiyar vardı. O, anlayıŐlı ve asil bir adamdı. Oğuz Kağan’ın nazırı idi. Adı Uluğ Türk idi. Günlerden bir gün uykuda bir altın yay ve üç gümüŐ ok gördü. Bu altın yay gün doğusuna üç ok da Őimale doğru gidiyordu. Uykudan uyanınca dŐte gördüğünü Oğuz Kağan’a anlattı ve dedi ki: “Ey kağanım, senin mrn hoŐ olsun; ey kağanım, senin hayatın hoŐ olsun. Gök Tanrı düŐümde verdiğini hakikate çıkarsın. Tanrı bütün dünyayı senin uğruna bađıŐlasın!”

Oğuz Kağa, Uluğ Türk’n sözünü beğendi, onun öğüdünü dinledi. Sabah olunca büyük ve kk ğullarını çağırttı ve: “Benim gönlüm avlanmak istiyor. İhtiyar olduğum için benim artık cesaretim yoktur; Gün, Ay ve Yıldız doğu tarafına siz gidin; Gök, Dağ ve Deniz sizler de batı tarafına gidin” dedi.

Doğuya gidenler yolda bir altın yay buldular. Batıya gidenler de üç gümüŐ ok buldular. Bunları getirip babalarına verdiler. Oğuz Kağan yayı e böldü ve “Ey büyük ğullarım yay sizlerin olsun, yay gibi okları göğe kadar atın.” dedi. Okları da e leŐtirerek “Ey kk ğullarım oklar sizlerin olsun. Yay oku attı, sizler de ok gibi olun.” dedi.

Ondan sonra Oğuz Kağan büyük kurultayı topladı. Halkını çağırtdı. Yurdunu "Boz Oklar" ve "Üç Oklar" diye anılan oğulları arasında paylaştırdı ve dedi ki:

Ey oğullarım, ben çok aştım;
Çok vuruşmalar gördüm;
Çok kargı ve çok ok attım;
Atla çok yürüdüm;

Düşmanları ağılattım;
Dostlarımı güldürdüm.
Ben Gök Tanrıya (borcumu) ödedim.
Şimdi yurdumu size veriyorum.

wikipedia, okuadamol.com

Bu dökümanı orjinal adreste göster
Oğuz Kağan Destanı